

САНА ОЛОХ

12+

2020 сыл
Алтынны
6 күнэ
оптуорунньук
№ 74 (11729)

чурапчы улууһун хаһыата • ХАҤЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • @sanaoloh

Уважаемые педагоги, ветераны педагогического труда, работники сферы образования Республики Саха (Якутия)! Дорогие учителя!

От имени руководства Республики Саха (Якутия) и от себя лично от всей души поздравляю вас с профессиональным праздником – Днем учителя!

Учитель – это человек, который оставляет свой уникальный след в жизни каждого человека. Мы, будучи уже зрелыми людьми, с любовью и благодарностью вспоминаем школьных наставников.

Вам доверена почетная и сложная миссия по формированию юного и молодого поколения страны. Вы несете ответственность за наше будущее, воспитывая людей, которые смотрят на мир с озорным интересом, стремятся достигать цели, получают нужные для этого знания и навыки. Это важнейшая стратегическая задача государства!

Сегодня на федеральном уровне принимаются комплексные меры по развитию сферы образования. Это, прежде всего, эффективная реализация национального проекта «Образование», программы «Земский учитель», предоставление особых льгот для педагогов Дальнего Востока

и Арктики. Нововведением этого года, инициированным Президентом России Владимиром Путиным, стало дополнительное денежное стимулирование за классное руководство.

Приоритетность развития сферы образования – это многолетняя традиция Республики Саха (Якутия), которой мы по праву гордимся. Несмотря на объективно сложный год, у нас вводятся новые школы и детские сады. Особенно отрадно, что в этом году распахнула свои двери уникальная по своему содержанию и технической оснащенности Международная арктическая школа. До конца года мы будем вводить еще несколько образовательных объектов в разных уголках Якутии.

2020 год проходит в непростых условиях. Хочу подчеркнуть, что вы, наши уважаемые работники сферы образования, встали единым сплоченным фронтом против коронавируса. В пик пандемии вы обеспечили быстрый и качественный переход на дистанционное обучение. Даже в самые тревожные дни наши дети и молодежь получали знания, чувствовали стабильность образовательного процесса. Дорогие друзья, это очень ценно!

Мы еще раз убедились в том, что ничего не может изменить наши амбициозные планы. Республика

Саха (Якутия) ставит себе целью войти в топ-15 регионов России по качеству образования до 2024 года. Эта высокая планка придает нам динамику для продвижения вперед, повсеместного повышения учительского мастерства, обеспечения самых лучших условий для получения знаний.

Новый вектор развитию среднего-специального образования и высшей школы в республике задает наша цель по привлечению местных кадров в промышленные отрасли. Нам необходимо развивать кадровый потенциал Якутии, чтобы наша молодежь достойно работала в крупнейших компаниях, которые занимаются добычей и переработкой недровых богатств на территории республики.

Друзья! Перед нами действительно стоят очень серьезные задачи, но я уверен, что будет много новых побед и достижений! Еще раз выражаю вам огромную благодарность и уважение! Желаю каждому из вас доброго здоровья, бодрости духа, благополучия и творческого подъема! Пусть ученики всегда радуют вас своими успехами и стремлением к знаниям!

Преклоняюсь перед Вашим именем, дорогой Учитель!

Глава Республики Саха (Якутия)
Айсен НИКОЛАЕВ.

Убаастабыллаах Чурапчы улууһун учууталлара уонна педагогическай үлэ бэтэрээннэрэ!

Эһигини Чурапчы улууһун дьаһалтатын, улуус Сэбиэтин дьокутааттарын аатыттан идэлээх бырааһынныккытынан эбэрээлибит! Учуутал дьин ханнык бабарар кэмнэргэ идэ эрэ буолбакка, бу – үрдүк аат. Бу тыл хас биридиритигэр аҕа табаарыс уонна уһуйааччы дьин суолталаах. Эһиги идэбитин үрдүктүк баһылааһынныгыттан, тулуурдаах, айымньылаах үлэбититтэн оҕо сизр-майгы өттүнэн инники сайдыыта, кини дьобура арыллыыта улахан тулууктаах.

Учуутал күнэ – биһиги уһуйааччыларбытыгар дьин ытык-табылбытын, махталбытын этэрбитигэр саамай тобосстоох күн. Педагогическай үлэ бэтэрээннэригэр ураты истинг махталбытын тиздэбит. Эһиги үгүскүт улууспут үөрэхтээһинин ситимэ атабар бигэтик туруутугар дьобун кылааты киллэрбиккит, идэбитигэр үгүс үрдүк ситиһиллэммиккит.

Эһиэхэ кытаанах доруобуйаны, этэнгэ буолууну, сыраллаах үлэбитигэр ситиһиллэри бабарабыт!

Чурапчы улууһун баһылыга Андрей НОГОВИЦЫН,
улуус дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий ЗАХАРОВ.

— НОВОСТИ РЕСПУБЛИКИ —

ГЛАВА ЯКУТИИ: «ОТ ДИСЦИПЛИНЫ И ОТВЕТСТВЕННОСТИ НАС ВСЕХ ЗАВИСИТ СТАБИЛИЗАЦИЯ ЭПИДСИТУАЦИИ»

В понедельник, 5 октября, Глава Якутии Айсен Николаев провёл очередное заседание Республиканского оперативного штаба по недопущению распространения новой коронавирусной инфекции на территории региона.

«К сожалению, эпидемиологическая ситуация в республике по-прежнему требует повышенного внимания. У нас наблюдается рост по количеству заболеваемости. На сегодняшний день выявлено 94 новых случаев коронавирусной инфекции. В процентном отношении рост количества заболеваемости наблюдается по городу Якутску, из 94-х новых случаев – 55 выявлены в столице республики. По остальным районам также наблюдается рост количества инфицированных», – сообщил Глава региона.

Вице-премьер Правительства Якутии, заместитель руководителя Республиканского оперативного штаба Ольга Балабкина доложила, что по поручению Главы республики для решения проблемы, связанной с недозвоном жителей региона в диспетчерскую службу городских поликлиник и Станции скорой помощи, увеличено число операторов и волонтеров. «К работе колл-центров мы также намерены привлечь студентов-ординаторов Медицинского института СВФУ, чтобы направлять вызовы в городские поликлиники и тем самым разгрузить бригады «скорой», и чтобы население оперативно получало консультации и необходимую медпомощь», – отметила вице-премьер.

Министр здравоохранения республики Елена Борисова сообщила, что сегодня в течение дня в городских стационарах Якутска для резерва планируется дополнительное открытие 120 койко-мест.

Руководитель Управления Роспотребнадзора по РС (Я) Маргарита Игнатьева отметила, что в связи с началом сезонного заболевания ОРВИ и гриппом

в республике активно продолжается прививочная кампания. На сегодняшний день привито 52% населения, в том числе 62,3% детского населения и 45,4% взрослого населения. В первую очередь, вакцинацию получили медицинские работники, работники образования, жилищно-коммунального хозяйства, ресурсоснабжающих организаций, социальных учреждений и граждане старше 65 лет.

По итогам заседания Республиканского штаба Айсен Николаев отметил, что эпидситуация в регионе остаётся достаточно напряжённой, поэтому расслабляться нельзя. «Наша задача – стабилизировать ситуацию. В этой связи необходимо усилить работу в части проведения контрольно-надзорных мероприятий по соблюдению масочно-перчаточного режима и санитарно-эпидемиологических мер в учреждениях культуры, спорта, на объектах торговли как в крупных торговых центрах, так и в маленьких магазинах. Много жалоб от населения поступает о том, что в магазинах продавцы не носят маски и перчатки, это абсолютно недопустимо. В городе Якутске и в крупных районных центрах контрольно-рейдовые мероприятия также должны проводиться в городском транспорте и развлекательных заведениях», – отметил Глава республики.

Отдельное внимание уделено вопросам проведения профилактической работы среди населения через средства массовой информации по соблюдению санитарных требований, соблюдению масочно-перчаточного режима в городском транспорте и в общественных местах, повышению социальной ответственности.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).

УЧЕНЫЙ-ВИРУСОЛОГ ПОБЛАГОДАРИЛ ГЛАВУ ЯКУТИИ И ГЛАВУ УЛУСА

Аммосов.

Напомним, что за заслуги в области здравоохранения, санитарно-эпидемиологического благополучия, вклад в социально-экономическое развитие республики, многолетний добросовестный труд и активную общественную деятельность глава Якутии присвоил почетное звание «Заслуженный работник здравоохранения Республики Саха (Якутия)» Алексею Аммосову. Кроме того, по решению Совета депутатов и ходатайству наградной комиссии главы Чурапчинского улуса Алексей Дмитриевич удостоен звания «Почетный гражданин Чурапчинского улуса».

Алексей Дмитриевич Аммосов – уроженец Мельжехсинского наслега Чурапчинского района, кандидат химических наук, первый директор Научно-исследовательского института средств медицинской диагностики АО «Вектор-Бест», созданного на базе Государственного научного центра вирусологии и биотехнологии «Вектор» в г. Новосибирске, лауреат премии Правительства Российской Федерации в области науки и техники.

Пресс-центр МО «Чурапчинский улус».

— САҢА КИНИГЭ —

УЧУОНАЙ. СУРУНАЛЫЫС. КИРИИТИК

Философия наукатын хандьыдаата, норуоттар икки ардыларынаабы. Наукалар академияларын академига, Саха Өрөспүүбүлүкэтин үөрэҕириитин туйгуна, Арасыйыа философияга уопсастыбатын, Арасыйыа Суруналыыстарын сойууһун уонна «Саха сирин литэрэтиирэ», ассоциация чилиэнэ, Чурапчытаабы физкултуура уонна успуорт судаарыстыбаннай үнүстүүтүн доцена, хоһоонньут Егор Гаврильевич Винокуров «Павел Петрович Федоров – Сомоҕо олоҕо уонна айар үлэтэ», «Тумарча – Геолог. Суруйааччы. Уопсастыбанньык», «Макаар Хара уонна Тимофей Сметанин» диэн үс литэрэтииринэй критическэй монографияларын сүрэхтэниитэ балаҕан ыйын 30 күнүгэр киин библиотэтиэкэ ааҕар саалатыгар ытыллына. Егор Гаврильевич Винокуров 1951 сыллаахха балаҕан ыйын 1 күнүгэр Таатта оройуонугар Хара Алдан нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1968 сыллаахха Уус Таатта орто оскуолатын бүтэрбитэ. 1970-1972 сс. Сэбиэскэй армияҕа Семипалатинскай таһыгар ракетнай сэрмилэргэ сулууспалаабыта. 1986 сыллаахха Максим Кирович Аммосов аатынан Саха Судаарыстыбаннай университетын историко-филологическай факультетын саха салаатын ситиһиилээхтик үөрэнэн бүтэрбитэ. 1997 сыллаахха Арасыйыа Суруналыыстарын сойууһун чилиэнинэн ытыллыбыта. Үөрэбин бүтэрээт, Таатта оройуонун «Коммунист» хаһыакка 7 сыл кэрэспэдиэтинэн, Тааттатаабы Ытык Күөл кыраайы үөрэтэр мусуойга 4 сыл дириэктэринэн, Ытык Күөл маннайгы орто оскуолатыгар 20 сыл саха тылын, устуоруйа учууталынан, дириэктэри наукаҕа солбуйааччынан, Таатта техническэй лицейигэр преподавателинэн, дириэктэри наукаҕа солбуйааччынан үлэлээбитэ. Егор Гаврильевич Акугина Гаврильевна икки кыыс оҕолордоор, Ньургуйаана Егоровна уонна Ньургустаана Егоровна - Хаандыга поликлиникатын медиктэра, Улахан сизин Егор Гаврильевич Винокуров, эһэтин аатын сүгээччи, Хаандыга гимназиятын кыһыл көмүс мэтээлинэн бүтэрбитэ. Билигин Санкт-Петербург куорат техническэй университетин 4-с кууруһун устудьуона, орто сизин Айсен Хаандыга орто оскуолатын 9-с кылааһын, Ньургун 6-с кылаас, Айта 2-с кылаас үөрэнээччилэрэ, кыра мааны сизин Алик 4 саастаах. 2001 сыллаахха «Социально-философские подходы к изучению мироздания Алексея Елисеевича Кулаковского-Экскюллер» диэн диссертациянан философскай наука хандьыдаатын истислэрин ситиһиилээхтик көмүскээбитэ. Научнай салайааччыта – философскай наука доктора, профессор, академик Новиков Анатолий Георгиевич, Оппонентар – Бурцев Анатолий Алексеевич филологическай наука доктора, профессор, академик, Уткин Конофонт Дмитриевич – философскай наука доктора, профессор, академик. СГУ Саха салаатын барыта 4100 киһи үөрэнэн бүтэрбитэ. Бу салааны бүтэрбиттэртэн философия учууталынан сотоботун үлэли сылдьар. Философия наукатын хандьыдаатынан Саха сириттэн 26-с киһинэн, Тааттатаан 7-с киһинэн буолбута, Егор Гаврильевич тыа сирин орто оскуолаларын учууталларыттан бастааһынан философскай үлэни көмүскээбитэ. Онтон 2010 сылтан Чурапчытаабы физкултуура уонна успуорт судаарыстыбаннай үнүстүүтүгэр философия уонна устуоруйа преподавателинэн үрдүк таһаарылаахтык үлэли-хамсыы сылдьар. 2014 сыллаахха Арасыйыа философскай уопсастыбатын чилиэнинэн буолбута. Айар үлэнэн 1985 сылтан дьарыктанар. Хоһоонноро, кэпсээннэрэ, очеркалара, ыстатыйалара «Таатта», «Саҥа олох», «Кыым», «Учуутал аргыһа» хаһыаттарга, «Чолбон», «Поплярная

звезда», «Илин», «Илгэ» сурунаалларга бэчээттэнэллэр.

Бастагы кинигэбит «П. П. Федоров – Сомоҕо олоҕо уонна айар үлэтэ» монография буолар.

Бу монографияҕа Российскай Федерация Суруналыыстарын уонна Суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин култууратын үтүөлээх үлэһитэ, Холтоҕо нэһилиэгин бочуоттаах олохтоҕо Павел Петрович Федоров – Сомоҕо олоҕун уонна айар үлэтин ситиһиинэ анааран сырдатыллар. Кинигэ ИП Лыткина Марфа Петровна «Сайдам» кинигэ кыһатыгар 2019 сыллаахха 300 ахсаанынан тахсыбыта. Егор Гаврильевич суруйааччы олоҕун, айымньыларын дириҥник хасыһан үөрэтэн, кириитик киһи харабынан, учуонай киһи таһымынан хас биридии кинигэлэрин анааран ырытан суруйбута кэрэхсэбиллэх. Кинигэ сыһыарыларынан суруйааччы баай ис хоһоонноох олоҕун туһунан хаартыскаларын киллэрэн кинигэ ис хоһоонун байыппыт. Барыта 29 литература туһаныллыбыт. Монография «Павел Петрович Федоров – Сомоҕо» диэн библиографическай ыйынныгынан хааччылыбыт. Ыйынныгы национальнай библиотэтиэкэ регионаабы библиография салаатын кылаабынай библиограба Саха Өрөспүүбүлүкэтин култууратын үтүөлээх үлэһитэ Надежда Александровна Ханды онорбут. Ыйынныкка 106 библиографическай записка. «Труды» уонна «Литература о жизни и деятельности» диэн икки чаастан турар. Анал аат ыйынныгы аппаратынан ситэриллибит.

Үһүс кинигэбит – «Макаар Хара уонна Тимофей Сметанин» монография 2020 сыллаахха ИП Марфа Петровна Лыткина «Сайдам» кинигэ кыһатыгар 300 ахсаанынан тахсыбыта. Кинигэ барыта 125 страницалаах. Кинигэ таһыгар суруйааччылар мэтириэттэрэ уонна Улуу Кыайыы 75 сылын эмблемата киллэриллибит. Кинигэ тахсытыгар үлэлэспит дьоммутун ааттаабын. Ол курдук, «техническэй эрдээктэр уонна көмүүтэргэ таһыы үлэтин Марфа Петровна Лыткина бэйэтэ толорбут. Ойуу-бичик эрдээктэринэн үлэтин Иван Николаевич Жергин, эрдээктэринэн өр сылларга өрөспүүбүлүкэ хаһыаттарыгар үксүлэригэр суруналыһынан үлэлээбит Анна Александровна Захарова кинигэ тахсытыгар кылааттарын киллэрдилэр. Монографияҕа саха биллиилээх суруйааччылары Макаар Иванович Кузьмин – Макаар Хара төрөөбүтэ 105, Тимофей Егорович Сметанин төрөөбүтэ 100, Улуу Кыайыы 75 сыллаах үбүлүүдэринэн сибээстээн, Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии летописец-суруйааччыларын айан хааларыт баай нэһилиэстибэлэрин ырытан, анааран көрүү бэриллинэ диэн кинигэ аннотациятыгар сырдатыллыбыт. Кириити тылы ааптар Егор Гаврильевич суруйбут.

Биирэмнэ Егор Гаврильевич биир дойдутаахтара – Таатта улууһун баһылыгын социальнай боппуурустарга солбуйааччы, педагогическай наука хандьыдаата Изабелла Александровна Сивцева, улуустаабы киин библиотечнай ситим дириэктэрэ Анна Константиновна Билюкина, Таатта типографиятын дириэктэрэ Григорий Афанасьевич Захаров кэлэн ыалдьыттаан, үтүө алгыстарын анаан бардылар. Чурапчы улууһун баһылыгын социальнай боппуурустарга солбуйааччы Николай Иннокентьевич Аммосов, «Чурапчы нэһилиэгэ» МТ бэтэрээннэри кытта үлэ исписалиһа Мария Петровна Матвеева, Чурапчытаабы киин библиотечнай ситим дириэктэрэ, СӨ култууратын үтүөлээх үлэһитэ Вера Алоппоновна Платонова, СӨ Суруналыыстарын уонна Суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ П. П. Федоров – Сомоҕо, олохтоох ааптар Иннокентий Илларионович Алексеев, Болтоҕо олохтоҕо, Саха Судаарыстыбаннай университетыгар биригэ үөрэммит однокурснига Дария Николаевна Ефремова уо.д.а. 35-р дэ тылы этиллэр, айымньылаах, тахсылаах үлэни, саха литэрэтиирэтин литературоведческэй кириитикэ салаатын хайысхатыгар үлэтэ хангы туратыгар, тус бэйэтигэр, дьэ кэргэнигэр ситиһини, дылу-соргуну баардылар.

Марфа КУЗЬМИНА, Киин библиотэтиэкэ ааҕааччыны кытта үлэлиир отделын сэбиэдиссэйэ.

Иккис кинигэбит «Тумарча – Геолог. Суруйааччы. Уопсастыбанньык» диэн монография 2020 сыллаахха «Бичик» кинигэ кыһатыгар 300 ахсаанынан тахсыбыта. Кинигэ таһыгар Василий Назарович уопсастыбанньык буоларын көрдөрөр Саха сирин былааба, саха сэргэтин тула саха норуотун түмсүүтэ ойууламмыт. Ааптар Василий Назарович – Тумарча айымньылаах үлэтин, олоҕун ырытан суруйбут. Хас биридии олох суруйааччы айымньыларынааҕар, ырытан анааран суруйбут. Онон саха литэрэтиирэтигэр улахан литературоведтар, кириитиктар баай нэһилиэстибэлэрин байытта дитээххэ сыһаа бусбат. Кинигэ сыһыарыларынан Василий Назарович олоҕун, айар үлэтин көрдөрөрхаартыскаларкэрэһилиллэр. Кинигэни байыталлар. Барыта 39 туһаныллыллыбыт литэрэтиирэлээх. Онон кинигэ научнай таһымын үрдэтэр. Кинигэбит библиографическай ыйынныгынан хааччылыбыт. Ыйынныгы М. Н. Кузьмина онорбута. Ыйыннык эрдээктэрэ – Национальнай библиотэтиэкэ регионаабы библиография салаатын кылаабынай библиограба Надежда Александровна Ханды. Ыйынныкка барыта 286 библиографическай запискы кирирдэ. Ыйыннык эмиз икки чаастан турар «Труды», «Литература о жизни и деятельности». Бастагы чааска суруйааччы бэйэтэ суруйбут хомуурунньуктарга, периодическай бэчээккэ тахсыбыт айымньыларын ыйар. Иккис чааска олоҕун, айар үлэтин сырдатар айымньыларын ыйар ыйыннык буолар.

Төрөөбүт соругум

Билии төрдүн барытын биэрбит сирим баар -- Чурапчы!

Чурапчы улуунун үөрэжин салалтатын «Сана олох» хаһыакка анал сыһыарыта

Бука бары үөрэхтээгин үлэһиттерин, бэтэрээннэрбитин учуутал күнүнэн Чурапчы улуунун үөрэжин салалтатын уонна Үөрэх үлэһиттерин профсоюзунун улуустаабы кэммитизтин аатыттан итиирик-истинник эбэрдэлиибит!

Улууспутугар үөрэби, сырдыгы тэнитэ, сүрэххит сылааһын оболорго биэрэ сылдьар үтүө дьоммутугар санаттан-сага санаабытын олоххо киллэрэн, үлэни көбүлээн, үөрэнээччилэргитин билии-көрүү алыптаах эйгэтигэр уһуйан-уһуйан, дойдубутун сайыннаран, тупсарар ыччаттары үүнэрэр кэскиллээх үлэһитинэн кизн туттабыт, кэрэксиибит!

Ситиһии энэрдээх иитэр талаангыт арылла, айымнылаах үлэһит сайда, ыллыктаах ыра санааларгыт тусла, үөрэппит-такайыт ыччаттарыт үөрүүгүтүн үксэтэ турдунар. Үтүө доруобуйаны, дьиз кэргэн-иитигэр дьолу-соргуу!

Бииргэ үлэһиттэр ытыктыыр кэллээгэлэрбитин, улуус үөрэххэ салалтатын ситиһилээхтик салайбыт Виталий Михайлович Неустровы, Василий Николаевич Коркины, инислэктэринэн, педагогическай түмүлэз таһаарылаахтык үлэлээн үгүс педагог үлэтин биографиятын үйэттиппит Николай Иванович Дьяковскайы үбүлүүдүз сааскытынан ис сүрэхтэн эбэрдэлиибит! Чиргэл доруобуйаны, дьоллоох олоху бабарыбыт!

**Ю.П. ПОСЕЛЬСКИЙ, үөрэх салалтатын начаалынньыга,
Е.И. ДАВЫДОВ, профсоюз улуустаабы кэммитизтин бэрэссэдээтэлэ.**

--- НАЧААЛЫННЬЫК КОЛОНКАТА ---

2020-2021 үөрэх дьылыгар үктэннибит. Бары үөрэх тэрилтэлэрэ ураты кэмнэ сөптөөх усулуобуйаны тэрийэн үөрэби, үлэни-хамнаһы сабалаатылар. Эбии үөрэхтээгин тэрилтэлэрэ сэтиннэи санатыгар диэри дистанционнай көрүгүнэн үлэлиэхтэрэ. Сүрүн болгомто олоһо, педагогтар доруобуйаларын харыстыырга ууруллар. Ол инниттэн туох баар дьаһалларбыт анал уураахтарга олоһуран, улуустаабы суһал штаб ыйыһыларын тутуһан ытытылла тураллар.

Ол курдук, үөрэх үлэһиттерин күтүккү сүбэ мунньага дистанционнай көрүгүнэн ытытыллан, анал быһааралларга 1005 киһи кытынна. Сана усулуобуйага улууспут үөрэхтээгинин уларыта тутан тэрийиһэ аһаммыт мунньаха ааспыт үөрэх дьылын түмүктэрэ, араас хайысханан үлэ, сана сүүрээһинэр, ситиһилэр сырдаттылар.

Үлэ усулуобуйатын тэрийиһэ аныгылыы хааччыллылаах Чурапчы нэһилиэгэр «Мичил», «Улыбка», Төлөйгө «Кустук» уһуйааннара үлэһи киирдилэр. Кытаанах уонна Хайахсыт оскуолаларын тутуута сабалланна.

2020 сылга 8 оскуола, 6 уһуйаанна эрэмүөн үлэлэрэ ытытыллылар. Кытаанах эрэмүөн Түөкэ оскуола-садыгар ытытыллына. Ковидынэн үөрэх тэрилтэлэригэр рециркуляторга - 3 080 500,00 солк., мааскага, бэрээккэ, дозаторга - 2 027 780,00 солк., термометрга - 207 000,00 солк. көрүлүннэ. Сана сүүрээһинэн 2019-2020 үөд. үөрэх салалтатын иһинэн автопарка тэрилиннэ.

2019-2020 үөрэх дьылыгар баһаары утары, үлэ харыстабылыгар уонна бастагы суһал көмөнү онорууга 95 киһи үөрэннэ. Суолга сэрэхтээх буолуута уонна оһону таһыны сэрэтиигэ үлэ барда. «Внимание, дети!» Бүтүн Арассыйатаабы декадага кыттыы, оскуола оболоругар сырдыгы тэитэр элеменнэри уонна алын кылаастарга «Куттала суох маршрут схемата» ирдэбил быһытынан ытытыллылар.

Ааспыт үөрэх дьылыгар үөрэх хаачыстыбатын тупсарыыга оскуола уонна педагог үлэтин сыаналааһынга кедьүүстээх ньымалары киллэриигэ, бастын педагогтар уопуттарын тарбатыыга, ону сөргэ үөрэхтээгин бырайыактарын олоххо киллэриигэ үлэ ытытыллына.

2019-2020 үөд. улуус үрдүнэн барыта 1141 педагог баарыттан 86% үрдүк, 14 % орто анал үөрэхтээх. Барыта 153 педагог аттестацияны ааста, ол иһигэр бастагы категорияга - 69, үрдүкү категорияга - 84.

Идэтиһимин үрдэтэр куурустарынан барыта 398 педагог хабыллына. Мантан Өрөспүүбүлүкэ таһыгар - 29. Улуус иһинэн цифровой үөрэхтээгиннэ, бастагы суһал көмөнү онорууга, үөрэх

тэрилтэтигэр доруобуйаны харыстыыр үлэни тэрийиһэ, нуучча тылын уонна питэрэтиирэтин, математика предметтерин тургутуктарыгар бэлэмнэниигэ куурустар кииннэнэн ытытыллылар.

«Инникигэ хардыы» өрөспүүбүлүкэтээби научнай-практической кэмпириэнсийэһэ улахан дэлэгээссийэлэр ортолоругар бастаатыбыт. Бүтүн Арассыйатаабы научнай кэмпириэнсийэлэргэ Чурапчы гимназиятын, Кытаанах, Сылан орто оскуолаларын үөрэнээччилэрэ ситиһиллэннилэр.

Бүтүн Арассыйатаабы предметинэн олимпиада өрөспүүбүлүкэтээби түһүмэһэр 14 предметкэ 57 үөрэнээччи кыттыыны ылла. Кыайылыабынан 4 оло, призерынан 16 оло тахсыбыта. Бүтүн Арассыйатаабы түһүмэххэ С.А. Новгородов аатынан орто оскуола 11 кылааһын үөрэнээччитэ Андрей Романов призер буолары ситистэ.

Дирин агрооскуолатын «Многопрофильный круглогодичный детский лагерь "Мы будущее села"» бырайыага, Н.Д. Субуруускай аатынан Болтоно орто оскуолата «Диалог поколений через призму времени» бырайыага Арассыйа Бэрэсидьиэнин грантын ыллылар.

С.К. Макаров аатынан Чурапчы гимназията Бүтүн Арассыйатаабы рейтинг көрдөрүүтүнэн бастын оскуолалар ахсааннарыгар киирдэ. Дирин орто оскуолата быйылгы Өрөспүүбүлүкэ агрооскуолаларын рейтингэр Өрөспүүбүлүкэ 99 оскуолатын ортолугар бастаата. Төлөй (5-с), Сылан (25-с) мистэһэ табыстылар.

Чурапчытаабы ыспартыбынай интэринээт-оскуола, Мугудай орто оскуолата Бүтүн Арассыйатаабы «2020 сыл бастын оскуолата» ааты ылан Өрөспүүбүлүкэ абыс оскуолатын иһигэр ааттанналар.

Улууспутугар федеральнай - 2 оскуола, 5 уһуйаан, өрөспүүбүлүкэтээби - 6 оскуола, 7 уһуйаан, улуустаабы - 6 оскуола, 7 уһуйаан инновационнай быһаараллар үлэлиилэр.

«Үөрэхтээгин» национальной бырайыак чэрчитинэн «Точка Роста» цифровой уонна гуманитарнай профилларга аныгы эбии үөрэхтээгин кииннэрэ Хатылы уонна Амма орто оскуолаларыгар үөрүүлээхтик аһылына.

Олохтоох көбүлээһини өйүүр бырагырааманан Арыылаах орто оскуолата аныгы технологиялары тутанан, тыа сири оскуолатыгар дистанционнай үөрэби киллэриигэ бырайыагынан грант ылла.

«Цифровая образовательная среда» национальной бырайыагынан Сылан, Дирин агро, И.М. Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолалара 2-лии мөл. 600 тыһ. суумалаах оборудованьны ылан туруордулар.

Чурапчы улуунун үөрэбириитэ сайдарыгар сүһкэн кылааты иллэрбит педагогическай династиялары үйэтитэр «Педагогические династии Чурапчинского улуса» кинигэһэ 20 династия сырдаттылына. С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын учууталлара 1-4 кылаастарга саха тылыгар үлэлиир тэтэрээттэри онорон таһаардылар.

2019-2020 үөрэх дьылын 9-с кылааһы 15 үөрэнээччи туйгун сыаналаах, 11 кылааһы 42 выпускник кыһыл аттестатынан түмүктэтиилэр. Эксээмэннэр түмүктэринэн улууска аан бастагынан 100 баалга туттарбыт үөрэнээччилэнибит.

СӨ оскуола иннинээби үөрэхтээгин 100 сыла бэлиэтэнэр, билиги улууспут уһуйааннарын бастын үлэһитинэн кизн туттабыт. Бу үбүлүүдүз сылга Сыланнаабы «Сулусчаан», Одьулуун «Күннээн», Чурапчы «Туллукчаан» уһуйаана, Алабар «Алгыс», Чурапчы «Березка», Мугудай «Чуораанньык»

уһуйааннара ситиһиллэннилэр.

Иити үлэтигэр Аан дойдун үрдүнэн биллэриллибит Улуу Кыайы 75, Арассыйага Өйдөбүнньүк уонна Албан аат, Саха сиригэр Дойдуга бэриниһээх буолуу, Чурапчы улууспут Тыа хаһаайыстыбатын сылларыгар ананан араас хабааннаах тэрээһиннэр ытытыллылар.

Оло сайдыытыгар улахан оруолу эбии үөрэхтээгин тэрилтэлэрэ ылаллар. Улууспутугар үөрэх эйгэтигэр 3 эбии үөрэхтээгин киинэ үлэлиир Уолсайа 78 эбии үөрэхтээгин педагогтара 2548 оһону араас хайысхалаах куруһуоктарга дьарыктыыллар.

Оло уопсастыбаннай тэрилтэлэрэ дистанционнай үөрэхтээгин кэмигэр араас өрөспүүбүлүкэтээби, улуустаабы акцияларга, күрэхтэргэ тиһигин быспакка кытыннылар. Хатылы, Хадаар, С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолалара, «Чурапчы кэскилэ» оло хамсааһынын тэрилтэ, Чурапчытаабы ыспартыбынай интэринээт-оскуола кэккэ ситиһиллэннилэр.

«Чурапчы улууһа» МТ уонна үөрэх салалтата бу уустук балаһыанньага олоһуран, сайынны сыһыалаһы туһалаахтык атаарар сыаллаах үлэни кизн далааһыннаахтык ытыта. Ол курдук, «Дьиз кэргэн экономика», «Дьиз кэргэн оттуур биригээдэтэ» бырагыраамалар олоххо киирдилэр. «Дьиз кэргэн экономика» бырагырааманан 349 элбэх олоһо ыл, 696 оскуола саастаах оло, 41 опекун - дьиз кэргэн хабыллына. «Дьиз кэргэн оттуур биригээдэтэ» бырагыраамага 578 кэтэх хаһаайыстыбалаах оттуур сирдээх-уоттаах ыл, 744 оскуола саастаах оло киирдэ. Барыта икки бырагырааманан 2 мөл. 200 тыһ. көрүллэн, 927 ыл сухой паегунан биридди кэмнээх көмөнү ыллылар.

Сайынны сыһыалан хампаанньа уопсай ыппыт үлэтин түмүгэр 2925 оло (84,5 %) кедьүүстээх дьарыгынан хабыллына.

Саха сирэ дистанционнай үөрэхтээгиннэ Арассыйа 5 бастын регионунан ааттаммытыгар Чурапчы улуунун үөрэхтээгинин үлэһиттерин кылаата эмиз баар. Сана сылга үөрэх, билии хаачыстыбатын түһэрбөккэ, көрдөрүүлэри өссө тупсарарга үлэ барыахтаах.

Балысханньык сайдар олоххо үөрэхтээгин үлэһиттэрэ инники кириигэ сылдьабыт!

Ю.П. ПОСЕЛЬСКИЙ, үөрэх салалтатын начаалынньыга

— ТЭТТИК СОНУННАР —

Профессор Г.П. Башарин аатынан Сылан орто оскуолата, дирижтер Н.В. Дьяконов, мусуой салайааччыта К.Г. Макарова «Биир ньыгыл Арасыйыа» партия ыппыт Бүтүн Арасыйыатаабы «Аза дойдуга Улуу сэриитин үйөтүтүр бастын оскуола түмэлэ» күрэххэ «Тыа сириң түмэлэ» анал аат иккис миэстэлээх дипломуна бэлиэтэнэ.

Балабан ыйын 24 күнүгэр эколог, новатор учуутал, РСФСР оскуолаларын үтүөлээх учуутала, педагогическай наука хандьыдаата Егор Дмитриевич Макаров-Үөкүйэ төрөөбүтэ 85 сылыгар анаммыт онлайн викторинаба 183 улахан кылаас оҥолоро 19 оскуолаттан кытыннылар.

Балабан ыйын 16-20 күннэригэр

Арасыйыа Үөһэз Пышма куоратыгар, Норуоттар икки ардыларынаабы остуол тиэниһин күрээдэр Хатылы орто оскуолатын 5 кылааһын үөрэнээччилэр Изот Кривошапкин баран, кыра уолаттарга 64 оҥоттон 26-с миэстэ буолары ситистэ. Тириэньэрэ — Г.И. Кривошапкин.

Балабан ыйын 24-25 күннэригэр хотугу многоборье күрэһин дистанционнай көрүнгэр Николай Петров, 11 кыл., Майя Фомина, 10 кыл., призеруна буоллулар. Хамаанда 2-с миэстэни ылла. Тириэньэр — А.Ф. Иванов.

Балабан ыйын 27-28 күннэригэр СӨ Судаарыстыбаннааһын күнүгэр анаммыт пириэ успуордун күрэһин онлайн өрөспүүбүлүкэтээби турнирыгар Хатылыттан Максим Козлов 10 кыл., 184 очколаах бастаата, Максим Борисов 10 кыл., 153 очколаах иккис призер буолла. Тириэньэрдэр Е.Л. Юргин, С.К. Попов.

ИДЭТИН ТОЛОРУ БАҢЫЛААН

Оҕону үөрэх-билии кизин аартыгар сирдиир, олоххо биир бастаагы олуга ууруллар эйгэтинэн уһуйаан буолар. Быйыл Саха сиригэр оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин 100 сылын бэлиэтиибит. Үгүс көпүөнэ ыччаты сылаас сыһыаннаах биһиктээн иппит, умнуллубат оҕо саас көмүс нээкэ уйата буолбут Соловьев нэһилиэгин "Чэчир" уһуйааныгар икки бөлөбүнэн барыта 40 кырачаан сырдыкка-кэрэбэ уһуйуллар. 58 сыл устата үгүс оҕону иитэн-үөрэтэн оскуолаба атаарда. Оҕо киһи быһылынан иитиллэрин, эт-хаан өтүнэн чэгиэн-чэбдик билиигэ-көрүүгэ тардыһар, булугас өйдөөх, үтүө майгылаах, кэрэни сэнээрэр дьонун киһи буола иитиллэн тахсарыгар уһуйаан бары үлэһиттэрэ күннэтэ кыһамныларын уураллар. Уһуйааны СӨ үөрэҕириитин туйгуна, Российской Федерация иитиигэ уонна үөрэхтээһиннэ бочуоттаах үлэһитэ Лилия Рафаиловна Захарова үгүс сылларга сатабыллаахтык салайар.

Билигин сайдыылаах кэмгэ иитин-үөрэтин ситимигэр санаттан сана уларыйылар кириэн иһэллэр. Оҕону сайыннарыга иитээччи талааныгар, сатабылыгар олобуран эбии дьарыктарынан иитин-үөрэтин үлэтэ күүскэ тэриллэр. Ол курдук, уһуйаанна оҕо дьобурун сайыннаар, билиитин ханатар, интэриһин тардар араас хайыскалаах куруһуоктар үлэлииллэр. Уһуйааммытыгар биир сонуну тобулар, элбэх, сэргэх сүүрээни киллэрэр, идэтин толору баһылаабыт иитээччибитинэн СӨ үөрэҕириитин туйгуна Лена Григорьевна Батарина буолар. Кырачааннарга эйбэс сыһыаннаах, араах дууһалаах Лена Григорьевна төрөөбүт нэһилиэгиттэн харыс да сирин калбарыйбака, 27-тис сылын иитээччинэн үлэлиир.

Уопуттаах иитээччи сонньуу нөҥүө оҕо толкуйдуур дьобурун сайыннарыга сүрүн болҕомтотун уурар. Кэиники сылларга сана технологиянан "Кинусайга" симэн оноруу куруһуогун ситиһилээхтик салайан ыттар. Бу Японияттан кэлбит "кинусайга" ньыманан танас кырадаһыннарыттан симэн хартыынаны онороллор. Оҕо тарбаһын быһчыннарын, өнү дьүөрэллэр дьобурун сайыннаар, кэрэни кэрэхсиргэ үөрэтэр. Оҕолор үлэһитинэн улуустаабы, өрөспүүбүлүкэтээби, Бүтүн Арасыйыатаабы, норуоттар икки ардыларынаабы күрэхтэргэ ситиһилээхтик кытталлар. Быйылгы үбүлүөйдээх сылга Олоххо декадатын чэрчитинэн ытыллыбыт улуустаабы "Олох кизин кизлэти" күрэххэ Арсен Собакин, Марк Николаев, Бүтүн Арасыйыатаабы "Солнечный свет" күрэххэ Сайыына Кириллина миэстэлэһэн, Бүтүн Арасыйыатаабы "Изумрудный город" күрэххэ Кампила Саввина, норуоттар икки ардыларынаабы "Бриллиантовые нотки" күрэххэ "Декоративно-прикладное искусство" номинацияба Аня Макарова бастаан, үөрүүлэрэ мунура суох. Оҕолор ситиһиллэрэ элбэх үлэттэн, үгүс түбүктэн тахсар.

Толкуйдаабытын олоххо киллэрэр, ылыннарылаах тыллаах, кэлэтиип уонна төрөппүт сүктэрбит итээлин, эрэлин топорон, Лена Григорьевна оҕолор тапталларын, төрөппүттэр махталларын ылар. Билии кыымын сахпыт, иппит-тахайбыт оҕолоро билигин Саха сирин үгүс муннуктарыгар, араас эйгэбэ үөрэнэ, үлэли-хамсы сылдьалларыттан сэмэйдик кизин туттар.

Маргарита ОКОНЕШНИКОВА,

оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин кылаабынай исписэлиһэ.

«ЧЕРЕЗ ТЕРНИИ К ЗВЕЗДАМ»

Прошедший учебный год завершился долгожданным событием, особенно значимым в том плане, что произошло оно в сложнейших условиях дистанционного образования. Впервые в истории образования нашего улуса Седалищева Сардаана, выпускница Чурапчинской гимназии имени С.К. Макарова, сдала ЕГЭ по литературе на 100 баллов! Такой высокий результат был достигнут благодаря совместному кропотливому труду гимназистки и ее учителя — Семеновы Лены Романовны.

Лена Романовна Семенова — учитель русского языка и литературы высшей категории, обладатель нагрудного знака «Надежда Якутии», знака «Мастер слова» Якутского регионального отделения Общероссийской общественной организации — Общество «Знание» России, победитель в номинации «Учитель гуманитарных циклов» улусного конкурса «Молодой педагог-2012», победитель в номинации «Учитель-новатор» улусного конкурса «Учитель года-2014». Лена Романовна начала свою педагогическую деятельность в нашей гимназии в 2010 году. С первых дней молодая, красивая, высокая и стройная учительница сразу завоевала любовь и доверие своих учеников.

В совершенстве владея методикой преподавания своего предмета, апробируя и внедряя современные образовательные технологии, добивается высокой результативности уроков. Уроки Лены Романовны всегда интересны и разнообразны, направлены на развитие связной устной и письменной речи, на духовное формирование учеников. Под ее чутким руководством гимназисты готовятся к олимпиадам по русскому языку и литературе, ежегодно занимая призовые места, занимаются научно-исследовательской работой. В 2010 г. отмечена благодарностью министра МО РС (Я) за приобщение учащихся к научно-исследовательской работе.

Человек открытый и щедрый, Лена Романовна много выступает перед коллегами на семинарах, курсах, дает открытые уроки. Опыт работы учителя распространен в улусе, республике. В 2016 г. заняла II место во всероссийском конкурсе «Лучшая презентация к уроку» в г. Липецк.

За 12 лет своей работы в гимназии Лена Романовна выпустила два гуманитарных класса. Для них она не просто учитель, классный руководитель, а добрый наставник, друг, с которым всегда и везде интересно. Совместные дни рождения, трудовые рейды, походы, праздники, разнообразные классные часы — все способствует сплочению классного коллектива, формирует активное отношение к жизни. Недаром в 2012 году Лена Романовна стала обладателем приза в номинации «Лучший классный руководитель».

Лена Романовна — человек творческий, разносторонний. Увлекается фотографированием, шьет, занимается спортом. Она член сборной команды гимназии по легкой атлетике, не раз занимавшей призовые места на эстафете в рамках комплексной спартакиады между предприятиями и организациями с. Чурапча.

Быть педагогом — значит посвятить себя тем, для кого и с кем работаешь, понять их, помочь им. Эти качества Лены Романовны позволили достичь высоких результатов. Пожелаем ей осуществления новых творческих планов и замыслов.

Кафедра социально-гуманитарных дисциплин МБОУ «Чурапчинская гимназия им. С.К. Макарова»

Роман Максимович 1920 сыллаахха Таатта улууһугар күн сирин көрбүтэ. 1940 сыллаахха Чурапчытаабы педагогическай училищени бүтэрэн, учуутал үлэтигэр суолун булбут сиринэн Эбээн-Бытантай улууһун Саккырыр нэһилиэгэ буолар. Сагыы Аллараа Бытантай ситэтэ суох орто оскуолатыгар дирижтеринэн үлэлээбитэ.

Барыта 53 сыл устата эдэр көпүөнэ иитиигэ-үөрэтиигэ олобун анаабыт киһи буолар.

Ол иһигэр уонтан тахса сыл оскуола дирижтеринэн, уоналта сылааһунаан, — үөрэхсалаатыгар барыта уон абыс сыл үлэлээбитэ. Роман Максимович учууталлар үлэлэрин ымыктыан-чымпыктыан үөрэтэрэ. Үгүстэн абыһабы холобурдаатахха, 1960 сыл сэттинитигэр "Хас биридди учуутал үөрэтэр оботун иккис сыл хаалларыа суохтаах, ол үлэлээтэххэ ситиһиллэр" кыахтаах дьон олус суолталаах ыстатыйаны таһаартаран, улахан хамсааһыны таһаарбыта. Бу ыстатыйаны райком бюротоугар өйөттөрөн, оройуонна оскуолалар үлэлэригэр бастаабы

ХОЛОБУР БУОЛБУТ ДЬОН УМУНУЛЛУБАТТАР

сэргэхсийии, сэргээһин тахсыбыта. Саха сиринээҕи үөрэх министристибэттэтин Е.И.Томская хаһыа да буолан иккитэ тахсан, улаханньык биһирээбиттэрэ. Онон өрөспүүбүлүкэбэ тарҕаммыта. Ити кэиниттэн Одьулуун оскуолатыгар икки үтүөлээх учуутал баар буолбута: Старостин Петр Афанасьевич, Дьяковская Павел Кузьмич. Бу оройуону ааһан, өрөспүүбүлүкэбэ да садах түбүгэ этэ.

Учууталлар идэлээх сойуустарын райкомун бэрэссэдээтэлинэн үс бөдөһөх талыллан үлэлээбитэ. Ол үлэлиир кэмигэр ордук учууталлар дьыа-уот өтүнэн хааччыллыларыгар үгүс үлэни ыппыта. 1983 сыллаахха оройуон сэбиэтин исполкомугар, учууталлар олоһор-үлэлиир усулуобуйаларын туһунан туһунан уураабы таһаартаран, бизс сылга суоттаммыт тутуу былаанын биһиргэттэрбитэ, "Учуутал-83" дьон хамсааһын олоххо кириэн, тыа оскуолаларыгар учууталлар уолсай дьыалар туһуллан барбыта. Аны профсоюз үбүнэн тутуллубут үлэ-сынньалан лаабырдарын киһи ааһан сиппэт.

Таһаартарбыт кинигэлэрин, ыстатыйаларын киһи ааһан сиппэт. «Сага олох» хаһыаты кытта ыкса сибээстээхтик үлэлээн дьон куруук сүбэлиир буолара. Наһараада түһэр учууталлар үлэлэрин-

хамнастарын суруйуу эмиз киһи илиитин иһинэн ааһара.

Мин улуустаабы үөрэх салаатыгар 1988 с. кэлбитим, онон Роман Максимовичтыын биһиргэ алтыспыт дьоллоохтун, биһиги бары да бас-көс тутубут учууталбыт, аҕа таһаарыспыт этэ. Билигин педагогическай мусуойга үлэлиир буолан улуус архыбын хасыһа сылдьан сөбөбүн ээ, Роман Максимович элбэх да уураахтары таһаартаран олоххо киллэртэритин.

Роман Максимович курдук муударай, киһи олоһор үтүө холобур буолбут дьон умнуллубаттар. Педагогическай үлэ үрдүк маастарыстыбатын баһылырга инэн-тоһон, илиитин араарбакка дьаныһан үлэлээбит, үгүс ахсааннаах учууталлар үөрэппит, учууталбыт, настаабынньыкпыт бу күнүгэр төрөөбүтэ 100 сыла туолар.

Киһи олоһун ыччаттара, сизинэрэ, хос сизинэрэ, дьонунуук салгыыллар.

Сырдык санаалаах, кизин көбүстээх учууталбыт барахсан үлэтэ-хамнаһа биһиэхэ холобур буолар.

Екатерина ЕГОРОВА,

К.К.Пермяков аатынан педагогическай мусуойун сотруднига.

— ПОЛИЦИЯ ПРЕДУПРЕЖДАЕТ —

ГРАЖДАНЕ, БУДЬТЕ БДИТЕЛЬНЫ! ОРУДУЮТ МОШЕННИКИ!

Хищение денежных средств с использованием телефонных звонков и СМС-уведомлений

- НЕ ВЕРЬТЕ людям, представляющимся сотрудниками правоохранительных органов, которые сообщают, что ваш родственник совершил преступление и предлагают свою помощь за деньги;

- НЕ ВЕРЬТЕ информации о выигранных призах, если не принимали участие в их розыгрыше;

- НЕ ВЕРЬТЕ людям, которые предлагают получить кредит даже с отрицательной кредитной историей и предлагают вам внести предоплату (комиссию, первоначальный взнос);

- НЕ переходите по ссылкам на смс-уведомления, предлагающим посмотреть ммс-сообщение, даже если к вам обратились по имени — ЭТО ВИРУС!!!;

- НЕ разговаривайте с сотрудником банка, если Вам позвонили и представились таковыми. В данном случае прекратите разговор и перезвоните на горячую линию банка сами. СОТРУДНИКИ БАНКА НЕ ЗВОНЯТ, ЭТО ДЕЛАЮТ МОШЕННИКИ;

- НЕ ВЕРЬТЕ людям, сообщаящим о какой-либо компенсации за приобретенные лекарственные средства (пенсионного фонда, банков и т.д.) и требующим номер вашей банковской карты, либо внесения предоплаты, ДАЖЕ если к вам обратились по имени!

Хищение денежных средств с банковской карты

- НЕ передавайте карту посторонним лицам;

- НЕ сообщайте никому реквизиты своей банковской карты, ПИН-код, CVV/CVC номера (трехзначный код карты на обороте);

- НЕ переводите деньги на незнакомые номера;

- НЕ подтверждайте операции, которые не проводили;

- Не проводите операции по банковской карте по просьбам третьих лиц, они могут подключить себе услугу «Мобильный банк» или приложения «Сбербанк Онлайн» к Вашей банковской карте и произвести снятия денежных средств;

- НЕ устанавливайте никакие приложения с неофициальных сайтов, особенно на сотовых телефонах с ОС «Android». Вы установите вирус, который получит доступ к Вашим СМС-сообщениям через которые спишутся Ваши денежные средства с банковских карт;

Если вы стали жертвой
мошенничества, то
незамедлительно обратитесь в
ПОЛИЦИЮ по коротким номерам
02, 020, 112 (2).

Хищение денежных средств с помощью интернета и социальных сетей

- НЕ переводите денежные средства неизвестным лицам через анонимные платежные системы;

- НЕ соглашайтесь на предоплату при покупке (продаже) имущества через бесплатные интернет-порталы;

- НЕ пользуйтесь сомнительными программами в компьютере и телефоне;

- НЕ отправляйте денежные средства на указанные банковские карты, если вам пришло сообщение от друзей в социальных сетях с просьбой занять денежные средства, обязательно созвонитесь с вашим собеседником;

- НЕ проводите покупки в непроверенных интернет-магазинах, страницах/профилях в социальных сетях, если они просят 100% предоплату;

- ПРОВЕРЯЙТЕ посылку в почтовом отделении, прежде чем производить оплату, заказанного Вами товара внутри может не находиться;

- НЕ отправляйте денежные средства, «друзьям», которых вы знаете только через социальные сети и интернет ресурсы;

- ПРОВЕРЯЙТЕ на идентичность интернет адреса, электронные почты и профили в социальных сетях с указанными на официальных сайтах информацией, во избежание обмана ресурсом «двойником».

М.В. УВАРОВ.

— СЫТЫЫ БОППУРООС —

ЭМИЭ БЭЙДИЭ СЫЛДЬАР ЫТТАР БОППУРООСТАРА

Үөрэх дьыла сабалана, улуусаба бэйдиз сылдыар ыттар албээн, кыһалҕалар үөскүүлэр. Онон сылын аайы нэһилиэккэ ыттары бэрээдэктээһингэ сэрэтии үлэлэр ыытыллаллар. Бу туһунан туһааннаах исписэлиистэр иһитиннэрэллэр.

Андрей Дьячковский, нэһилиэк дьаһалтатын кылаабынай исписэлиистэ:

- Бэйдиз сылдыар ыттар боппуруостарын быһаарыы — Арассыыйа үрдүнэн турар кыһалҕа. Ыттар үөрүнэн ааһан иһэр оболорго, дьонно-сэргэбэ саба түһүүлэрэ үгүс түбэлтэтэ баһиэтэнэр. Саҥа үөрэх дьыла сабалана. Ыттар хаһаайынаарын — оболору оскуолаба дизри батыһаллар. Онуоха сарсыардаангы өттүгэр оскуолалар, уһуйааннар тастарыгар ыттар мусталлар. Ыттар үөрдөһөн сылдыаллара киһиэхэ кутталлаах. Биир ыт саба түстэ да, үөр ыт бары туһалларын бары истэн билэбит. Онон олохтоохтор эппиэтинэстээхтик сыһааннаһан, дьытээбэ кыылбытын иитиэхтээхпит-харайыахтаахпыт. Сүрдээх элбэх хаһаайын "мин ытым ытырыык буолбатах, куттала суох" дьин ыттарын босхо ыттан кэбизэллэр. Бу чэрчитинэн балаһан ыттан нэһилиэк дьаһалтата тарилталарынэн, оскуолаларынан сэрэтии, өйдөтүү үлэлэрин ыытабыт. РФ ыттары харыстыыр саҥа сокуон киһиэн, ыттары өлөрүү бобулар. Бу сокуон нэһилиэккэргэ сөп түбэспэт дьи саныбын. Үгүс киһи көрүүтэ-истиитэ суох бэйдиз сылдыар ыттар ахсааннарын аччаттары туруорсар. Быйыл приют тутулуохтаах. Аны туран, бу пууннар иттигинэн хааччыллыылаах буолуохтаахтар. Бу барыта элбэх үбү эрэйдэр. Онон өрөспүүбүлүкэттэн субвенция, көмө көрүлүннэбинэ биирдэ табыллар суол. Маны таһынан приюкка ыттары аһатан, эмтээн, стерилизациялаан баран төттөрү бэйэлэрин зйгэлэригэр — уулуссаба ыытыахтаахпыт. Онон

барытыгар эмиз үп наада. Онон бу боппуруос ситэ быһаарыллыбака турар дьиксэ сөп.

Семен Евграфов, улуустаабы бэтэринээринэй салалта начаалынньыгын солбуйааччы:

- Дьытээбэ кыылы иитэри санаммыт киһи кыылын бэтэринээрэйбэ аһалан регистрациялаахтаах. Улуус үрдүнэн 2020 сылга 1336 ыт регистрациялаах, мантан 96-та тыһы. Онтон Чурапчы нэһилиэгэр 269 ыт (тыһыта - 26) регистрациялаах. Регистрация олорор аадырыһынан оһоһулан, вакцинация, пааспар бэриллэр. Кыылларын быыстапкаларга илдьэ сылдыан кытыннарар дьон бу ирдэбили тутуһаллар. Уопсайынан, кыра боруода ыттар вакцинация

ылбатахтарына, үксүгэр ыалдьан өлөллөр. Сезонунан - саас, күһүн вирустар тарҕаналлар. Вакцинань икки аһаар ыйдарыттан сабалаан ыыахтаахтар. Оскуолаларга сылдыан сэрэтэр үлэлэри ыытабыт.

Куоракка ыттарга ииримтийэр ыарыы турар. Билигин кэли-барыы элбэх буолан, Чурапчы киһиэгэр эмиз кутталлаах. Ииримтийэр ыарыыга сыстыбыт ыттар көстөөччүлэр.

Ыкка, куоскаба чиптээһини оноробут эрэри, онорторор киһи аһыах. СӨ Бырабыыталыстыбата бэтэринээрэй департаменын кытта сөбүлэн түһэрсэн, чиптэри (улахан биіркэлэри) атыылаһахтаахтар. Бэйдиз сылдыар ыттары хомуйан, стерилизациялаан баран, бэйэтин зйгэтигэр биіркэлээн баран төттөрү ыытарга дьин идизий көтөбүллэ

сылдыбыта. Билигин ити биіркэлэр кэллэхтэринэ, үлэ сабаланыаба.

Кыыллар ханна сылдыалларын быһаарар чиптэри хаһаайынаар ыттарыгар кэлэн онорторооччулар. Ордук боруода, булчут ыттарга уктараллар. Өнгө сыаната - 270 солк.

Ити курдук, ыты бэрээдэктээһингэ былааннаах үлэлэр тэрээһиннээхтик ыытыллаллар. Ол да буоллар, сыл аайы бэйдиз сылдыар ыт ахсаана аһыйаабат. Бу боппуруос ыты иитэр дьон болҕомто уурбаттарыттан, эппиэтинэһи сүкпэттэриттэн, аахайбаттарыттан быһаарыллыбат. Урут уруккуттан "ыт - киһи доһоро" диір кыылбытын кыһаллан, бэрээдэги тутуһан иитиэхтээхпит, керүүхтээхпит.

Марфа ПЕТРОВА.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Ытыктыыр биир идэлзэхпитин,
Чурапчытаагы "Кэскил"
уһууаан методуһун, Саха
Өрөспүүбүлүкэтин үөрэҕириитин
туйгунун, Российской Федерация
үөрэҕириитин үтүөлээх үлэһитин,
Ил Дархан анал гранын хаһаайынын,
ар сылларга оҕо иитиитигэр
дьоһун кылаатын киллэрбит
Анна Афанасьевна Шаринаны
үбүлүйдээх сааскынан итиитик-
истинник эбэрдэлиибит! Эн үтүөбэ-
кэрэбэ уһуйбут кырачааннарын

бииртэн биир үктэли дабайан, олохторугар ситиһиһээх
дьон буола үүнүннэр, кинилэр махталлара уонна
таптааллара эйигин үрдүккэ кынаттаатыннар!
Кэлэктиибин ортомтугар эдэр үлэһиттэргэ сүбэ –ама
буолан, өссө да кэскиллээбэ, кэрэни айа-тута сырым!
Чэгиэн доруобуйаны, үгүс үөрүүнү-көтүүнү, ситиһиһэри,
тус олоххор дьолу-соргуну баҕарабыт.

"Кэскил" уһууаан салалтата уонна кэлэктиибэ.

МАХТАНАБЫТ

Бүгүн тапталлаах аҕабыт, убайбыт, бырааппыт, Чурапчы нэһилиэгин
олохтооҕо, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Тыйа хаһаайыстыбатын үтүөлээх
үлэһитэ Ноев Дмитрий Дмитриевич күн сириттэн барбыта 9 хонуга ааһа
обуста. Соһуччу сүтүк биһизхэ олус ыарахан этэ. Дмитрий табаарыстары,
кэлиэгэлэрэ куус-көмө буолан, аһыыбытын чэпчэттилэр. Күндүтүк
саныыр, убаастыыр дьоммутугар – улуус баһылыгар А.Т.Ноговицынна,
улуус дьоктааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлигэр А. А. Захаровка, улуус
дьоктааттарыгар, "Чурапчы" ТХПК кэлэктиибигэр, бырабылыанньа
бэрэссэдээтэлигэр Н.А. Аржаковка, улуустаагы бэтэринээринэй управление
началынньыгар В.И.Еремеевкэ, улуустаагы тыйа хаһаайыстыбатын
управлениетын салайааччыгар А.И.Сивцевкэ, бааһынай
хаһаайыстыбалар ассоциацияларыгар, салайааччы М.М. Саввинаба,
улуус дьаһалтатын үпкэ управлениетын кэлэктиибигэр, салайааччы Т.Т.
Брызгаеваба, Болугур нэһилиэгин дьаһалтатыгар, "Мындабааһы" ТХПК
кэлэктиибигэр уонна бары көмөлөспүт дьоммутугар, аймактарбытыгар,
Бииргэ үөрэммит доботторбутугар, ыалларбытыгар, аҕабыт бииргэ
үөрэммит, аптыспыт табаарыстарыгар куус-көмө, өйөбүл буолбуккутугар,
туохха да тэннэспэт көмөбүт иһин улахан махталбытын тиздэбит!
Убаастыыр дьоммут дойдугут туһугар үлэбит таһаарылаах буоллун, дьыа
кэргэннэтигэр этэннэ буолууну, доруобай, дьоллоох буолун!

Кэргэнэ Лариса Романовна, уола, бииргэ төрөөбүттэрэ.

Болтоно нэһилиэгин олохтооҕо
СОЛОВЬЕВ Дьулус Дмитриевич
соһумардык олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Лидия Гаврильевнаба,
оболоругар, аҕатыгар Дмитрий Петровичка, балыстарыгар Күннэйгэ, Аннаба,
бары чугас дьонулар Соловьевтарга, Слепцовтарга, аймактарыгар дириг
кутурбаммытын тиздэбит.

Болтоно нэһилиэгин дьаһалтата.

Болтоно нэһилиэгин олохтооҕо, сэрии сылын оҕо
КОНДАКОВ Евгений Николаевич
ыалдьан олохтон туораабытынан, кыһыгар Евгения Евгениевнаба,
күтүөтүгэр Валерий Николаевичка, сизннэригэр, бары чугас дьонулар,
аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Болтоно нэһилиэгин дьаһалтата.

Тапталлаах кэргэнэ, ийэлэрэ
МАТВЕЕВА Людмила Николаевна
ыалдьан олохтон туораабытынан, ытыктыыр бииргэ үөрэммит
табаарыспытыгар Матвеев Павел Николаевичка, оболоругар дириг
кутурбаммытын тиздэбит.

Кытаанахха бииргэ үөрэммит доботторо.

Күндү тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, Чурапчы нэһилиэгин
олохтооҕо, тыыл бэтэрээнэ, Хоту көһөрүллүү кыттылааба
КСЕНОФОНТОВА Марфа Яковлевна
бу дьыл, алтынны 4 күнүгэр олохтон туораабытын диригник курутууан
туран иһитиннэрэбит.

Оболоро, сизннэрэ, хос сизннэрэ.

Кутурбаннын тиздэллэр:
- Чугас ыаллара, Хоту көһөрүллүү кыттылааба, тыыл бэтэрээнэ
Ксенофонтова Марфа Яковлевна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон
туораабытынан, ыргыттарыгар, уопаттарыгар, кийииттэригэр, сизннэригэр,
хос сизннэригэр ыкса ыаллара Климовтар, Павловтар, Колесовтар,
Макаровтар, Протодеяконовтар.

1 октября 2020 в Международный день Музыки 2020 г. стартует открытый
заочный музыкальный фестиваль заречных улусов РС (Я) «Golden Note».
Фестиваль проводится в рамках республиканского проекта «МУЗЫКА ДЛЯ ВСЕХ»
и приурочен к 100-летию образования ЯАССР.
Фестиваль проводится по 3 номинациям:
1. Музыкальное исполнительство;
2. Музыкальная семья;
3. Мастер-класс для руководителей.

Всю информацию и условия проведения фестиваля вы можете узнать, подписавшись
по ссылке:

- Положение, заявки и т.д. <https://vk.com/id616187189>;
- Информация об участниках <https://www.instagram.com/p/CFigQZ5Fsa2/?igshid=a895or3cnhka>;
- Полная видеозапись участников <https://www.youtube.com/channel/UCryIAaC4ITbZgnr4T0wdeBw>.

Заявки на участие с пакетом требуемых документов вы можете отправить по
электронному адресу: golden_note@mail.ru с пометкой "название номинации".

Контактные данные кураторов:

- по вопросам заявки
+7 965-997-33-98 Борисова Мария Егоровна (whatsapp);
- по вопросам орг. взноса
+7 914 234-85-64 Дьячкова Елена Дмитриевна.

БИТЭРИИ/ОБЪЯВЛЕНИЕ

Колесов Алексей Алексеевич аатыгар 2018с. бэрллибит Дьокускайдаагы
бырамысыланнай техникуму бүтэрбитин туһулуур диплом сулпугунан, дьына
субуунан аабыллар.

АЛТЫННЫЫ 1-11 КҮННЭРИГЭР ЧЭПЧЭТИИЛЭЭХ СУРУТУУ!

УЙЗТИИГЭ -
ДЬОНУН БЫРАЙЫАХ

САХАЛАРТАН БАСТАКЫ ЛЕТЧИК
ДЬАХТАРГА ПААМАТТАННЬ
ТУУРУДУЛАР

Чурапчы күн маастар

БОЛГОМ ГҮТТ, ЭМИС ЭТИ
ДЭПЭТИИГЭ.
Хотуорго кэлэтиитэ

2020 сыл
Болтоно
уһун
15 күн
аһаарыгар
№ 10 (1172)

САНА ОЛОХ

Чурапчы уһууаанын 6 ЗАМАТ 1001 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮННЭРИГЭР

УУНЭ-САИДА ТУР, ЧУРАПЧЫ!

Чурапчы күн маастар

КЭСКИЛИ ТҮСТҮҮР КЭПСЭТИИЛЭР

Болтоно нэһилиэгин олохтооҕо, сэрии сылын оҕо
КОНДАКОВ Евгений Николаевич
ыалдьан олохтон туораабытынан, кыһыгар Евгения Евгениевнаба,
күтүөтүгэр Валерий Николаевичка, сизннэригэр, бары чугас дьонулар,
аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Болтоно нэһилиэгин дьаһалтата.

Болтоно нэһилиэгин олохтооҕо, ийэлэрэ
МАТВЕЕВА Людмила Николаевна
ыалдьан олохтон туораабытынан, ытыктыыр бииргэ үөрэммит
табаарыспытыгар Матвеев Павел Николаевичка, оболоругар дириг
кутурбаммытын тиздэбит.

Кытаанахха бииргэ үөрэммит доботторо.

Күндү тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, Чурапчы нэһилиэгин
олохтооҕо, тыыл бэтэрээнэ, Хоту көһөрүллүү кыттылааба
КСЕНОФОНТОВА Марфа Яковлевна
бу дьыл, алтынны 4 күнүгэр олохтон туораабытын диригник курутууан
туран иһитиннэрэбит.

Оболоро, сизннэрэ, хос сизннэрэ.

Кутурбаннын тиздэллэр:
- Чугас ыаллара, Хоту көһөрүллүү кыттылааба, тыыл бэтэрээнэ
Ксенофонтова Марфа Яковлевна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон
туораабытынан, ыргыттарыгар, уопаттарыгар, кийииттэригэр, сизннэригэр,
хос сизннэригэр ыкса ыаллара Климовтар, Павловтар, Колесовтар,
Макаровтар, Протодеяконовтар.

605,70
СОЛК.

562,26
СОЛК.

Чурапчынын хаһыатын
СУРУТ! ААХ! СЭРГЭЭ! ТУҢАН!
Дойдун тыынынан угуттан!